


03320		F-sak 019/2020		
Saksbehandler: Kristian A. Moen				
Sakens hjemmelsgrunnlag: Plan- og bygningsloven § 10-1				
Jnr. ref:	Arkiv:	Klageadgang: nei	Off. dok: ja	

Planstrategi 2020-2024

Bakgrunn

Planstrategien er ikke en plan. Den er retningsgivende for kommunens planlegging i kommunestyreperioden og har ingen direkte rettsvirkning for innbyggerne. Gjeldende planstrategi ble vedtatt i sak 044/2016.

At er plan ikke er i planstrategien er ikke et hinder for å lage den, men planstrategien gjør at man f.eks. fordele planarbeidet ut fra tilgjengelige ressurser.

Om saken

Saken bygger på plan- og bygningsloven § 10:

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Kommunen skal i arbeidet med kommunal planstrategi innhente synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner. Kommunen bør også legge opp til bred medvirkning og allmenn debatt som grunnlag for behandlingen. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan herunder ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye arealplaner i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

Utarbeiding og behandling av kommunal planstrategi kan slås sammen med og være del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen, jf. kapittel 11.

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i desember 2019 og er ment å gjelde fra 2020 til 2032. Det anbefales ikke revisjon av denne. Kommuneplanens arealdel ble i hovedsak vedtatt i 1994, og revisjon av denne har blitt utsatt til etter samfunnsdelen var ferdig. Det anbefales at det settes i gang arbeid med ny arealdel.

Det ble utarbeidet et større faktagrunnlag i forbindelse med kommuneplanarbeidet, og dette ligger også til grunn for planstrategien. Det var også bred medvirkning til planen med innspill som er relevante for planstrategien.

En del planer og reglementer må eller bør revideres på grunn av ny kommunelov. Andre skal revideres årlig.

Tidligere energi- og klimaplan er gjennomført med gode resultater. Det foreslås ny plan for 2021. Det jobbes med mulighet for regionalt samarbeid om blant annet faktagrunnlag og effektive tiltak, og dette vil være en forutsetning for at arbeidet med plan settes i gang.

Masterplan for reiselivet er satt opp som ny plan i 2021. Denne er tenkt som en strategisk plan som viser potensialet for reiselivsutvikling i kommunen, og hvordan det kan legges til rette for økt turisme. Planen er omtalt i samfunnsdelen.

Innspill

Vi har mottatt to innspill til planstrategiarbeidet. Ett fra Salten friluftsråd og ett fra Norsk friluftsliv. Begge brevene har innspill som vil være nyttig spesielt for arbeid med ny arealplan og folk kommunedelplan for folkehelse, idrett og friluftsliv ved neste revisjon. Blant annet kan en kartlegging av friluftslivsområder være aktuelt som faktagrunnlag for arealdelen. Begge foreslår en ferdselsåreplan/turruteplan. Dette er ikke tatt med i planstrategien nå, men kan eventuelt tas inn i løpet av perioden. Friluftsrådet hjelper kommunene med arbeidet, og hjelpa går på rundgang blant kommunene som er med. En turruteplan kan eventuelt også inngå i kommunedelplan for folkehelse, idrett og friluftsliv.

Vedlegg

- *Kommunal planstrategi 2020-2024*
- *Sikring av neste generasjons natur og helse – innspill fra Norsk friluftsliv*
- *Innspill til planstrategien fra Salten friluftsråd*

Rådmannens innstilling:

1. Planstrategi 2020-2024 legges ut til offentlig ettersyn i henhold til Plan- og bygningsloven § 10-1. Høringsfristen settes til ~~fredag 17. april~~ onsdag 3. juni.

Rødøy kommune, 10.03.2019



Kitt Grønningsæter

Rådmann



Kristian A. Moen

Konsulent



HURTIGGUIDE TIL LOKALPOLITIKERE VED RULLERING AV PLANSTRATEGI

Sikring av neste generasjons natur og helse

Innhold

Forord	4
FNs bærekraftsmål	5
Arealplanlegging	6
Folkehelse	7
Arealregnskap/naturregnskap	8
Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder	9
Turruteplan	10
Studie: planlegging for nærmiljø	11
Nærnatur og nærtur	12
Nedbygging av strandsonen	14
Hytteutbygging	16
Klima og energiutbygging	17
Motorferdsel	18
Regional planlegging	19
Inkludering	20
Frivillighet	21
Skole og barnehage	22
Aktivitetsråd	23
Medvirkning	24
Relevante lenker	26



KJÆRE LOKALPOLITIKER

Det er ikke vanskelig som lokalpolitiker å gi et stort bidrag til å fremme gode liv og sikre kommende generasjoners livsgrunnlag. Klima- og naturutfordringene løses gjennom summen av de mange kloke lokale beslutningene. Her har du en nøkkelrolle, og kommunens planstrategi er et av dine viktigste verktøy. I denne veilederen har vi samlet forslag til tiltak som vil bidra positivt til et godt lokalmiljø og en bedre verden å vokse opp i. Ved å redusere klimautslipp, bevare biologisk mangfold og sikre innbyggere attraktive friluftsområder for rekreasjon og bruk av allemannsretten, legger du samtidig et viktig grunnlag for helse, arbeidsplasser og bærekraftig lokal utvikling. Miljø og utvikling er ikke motsetninger. Det er to samfunnsbehov som skal finne felles svar i planstrategien.

Framtidens løsninger krever at kommunen mobiliserer og involverer alle sine ressursmiljøer og møteplasser til felles innsats. Skoler, barnehager, arbeidsplasser, kirke, frivillighet, lokalt kulturliv og media; alle kan engasjeres.

I denne veilederen har vi spesielt fokusert på tiltak som i dag er de største truslene for våre barn og barnebarn. Tap av natur og arts mangfold er en like stor trussel mot menneskeheten som klimaendringer. Valgene vi tar i dag for natur, får langsiktige konsekvenser. Lokalpolitikernes utfordring er å balansere langsiktige og kortsiktige behov. Hovedgrunnen til at selv Norge har tapt vesentlige mengder av natur og biologisk mangfold, er summen av alle de gangene vi bare skulle forsyne oss «litt» av naturen. Dagen og morgendagen krever helt andre politiske valg enn gårsdagen.

Din kommune skal rullere planstrategien. Det er et viktig grunnlag for videre planlegging i kommunen. Dere skal identifisere utfordringer, utredningsbehov, og sikre god medvirkning. I sidene som følger vil du finne helt konkrete råd for hvordan din kommune kan lykkes med å sikre naturgrunnlaget og gode oppvekstkår for kommende generasjoner. Vi nevner også områder som kan kreve nye utredninger som grunnlag for rulling av kommuneplanen.

Vi ønsker deg lykke til med arbeidet.

FNs bærekraftsmål

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for vår tids største utfordringer. Gjennom sin planlegging er kommunene nøkkelaktører for å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling og oppnåelse av bærekraftsmålene i Norge. Flere av bærekraftsmålene setter tydelige krav til kommunens arealforvaltning og ivaretagelse av biologisk mangfold, både på land og til sjøs.

Bærekraftsmål 14, Liv under vann, forplikter Norge til å; «Bevare og bruke hav og marine ressurser på en måte som fremmer bærekraftig utvikling».

Bærekraftsmål 15, Liv på land, forplikter Norge til å; «Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av arts mangfold».

Bærekraftig forvaltning av naturverdiene skal sikres gjennom bærekraftsmål 12, Ansvarlig forbruk og produksjon. I dag forbraker vi mye mer enn hva som er bærekraftig for kloden. For å sikre gode levekår for nåværende og fremtidige generasjoner må vi minske ressursbruken, miljødeleggelsen og klimautslippene som et samfunn og som enkeltperson.

Flere av bærekraftsmålene vil også ha innvirkning på kommunens folkehelsearbeid. Bærekraftsmål 3 skal sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder. Bærekraftsmål 11, Bærekraftige byer og samfunn - delmål 11.7, skal sørge for; "allmenn tilgang til trygge, inkluderende og lett tilgjengelige grøntområder og offentlige rom, særlig for kvinner, barn og eldre samt personer med nedsatt funksjonsevne".



Figur 1: Stockholm Resilience Centre
Vi oppfordrer kommunen til å legge Stockholm Resilience Centre sin oppstilling av bærekraftsmålene som førende for egen planlegging (se figur 1).



Foto: Helene Rønningstad Halsos

Arealplanlegging

Regjeringen styrker nå det lokale selvstyret, noe som innebærer at mesteparten av norsk natur forvaltes gjennom kommunal arealplanlegging. Det betyr at fylkeskommunene og kommunene får økt ansvar for å sikre også nasjonale og regionale interesser. Det kan være utfordrende å føre en natur- og friluftslivsvennlig arealpolitikk når prioritering av økonomisk vekst, arbeidsplasser og innbyggertall er mer synlig i et kortsiktig perspektiv. En viktig forutsetning er at regional og lokal arealplanlegging er basert på åpen dialog mellom de ulike interessene, herunder natur- og friluftslivsorganisasjoner. Med god kunnskap om naturverdiene, miljøets tilstand og utfordringer kan kommunen legge gode premisser for å ivareta hensyn til klima, natur og friluftsområder i sine arealplaner.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven er en sektor-overgripende lov, som gjelder alle tiltak og all bruk som påvirker norsk natur. Det betyr at beslutninger som gjøres etter annet lovverk, for eksempel plan- og bygningsloven, må sees i sammenheng med naturmangfoldloven.

I loven er fem miljørettslige prinsipper lovfestet og skal legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Det betyr at i redegjørelsen for en beslutning skal det framgå en helt konkret vurdering av disse prinsippene. Disse prinsippene er kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Folkehelse

Å få flere til å delta i fysisk aktivitet utendørs vil gi gode folkehelseeffekter. Det er i dag en utfordring at bare to av ti voksne er tilstrekkelig aktive, og kun halvparten av de på 15 år. Helse- og omsorgsdepartementets nye aktivitetsdata for 2018 viser også en svak nedgang i aktivitetsnivået til 9-årige gutter.

Friluftsliv skaper aktivitet

Friluftsliv kan være en nøkkel til å få med mange som i dag er inaktive, fordi:

- Hele 78 prosent av befolkningen oppgir at de går på fotturer i skogen eller fjellet (SSB, 2017) – dette er en form for fysisk aktivitet mange trives med.
- Å være fysisk aktiv i naturen og nærmiljøet er den aktiviteten nordmenn oppgir at de helst ønsker å gjøre mer av (Helsedirektoratet 2014).
- Blant ulike former for fysisk aktivitet er friluftslivsaktiviteter de som viser størst grad av sosial likhet i deltakelse (Breivik og Rafoss, 2017). Å gå tur er den vanligste aktiviteten i alle grupper, og det er lav terskel for å bli med.

Kombinasjonen fysisk aktivitet og naturopplevelse gir gode helseeffekter, og friluftsliv er en viktig kilde til livskvalitet og både fysisk og psykisk helse. Helsedirektoratet har beregnet at potensialet for samfunnsøkonomisk gevinst ved økt fysisk aktivitet, er på 455 milliarder årlig. Dette utgjør 406 000 leveår med god livskvalitet. Undersøkelser viser også at friluftsliv er den fysiske aktiviteten som flest nordmenn oppgir at de ønsker å gjøre mer av.



“Å være fysisk aktiv i naturen og nærmiljøet er den aktiviteten nordmenn oppgir at de helst ønsker å gjøre mer av.”

Arealregnskap/naturregnskap

Arealbruk påvirker både naturmangfoldet, klimaet og de mulighetene naturen har til å levere de økosystemtjenestene vi mennesker er helt avhengige av. Eksempler på slike tjenester er produksjon av mat, medisiner, rensing av vann og luft, binding av karbon, beskyttelse mot ras, flom og erosjon, samt naturopplevelser og rekreasjon.

For å sikre at økosystemene forvaltes på en bærekraftig måte, og kan levere økosystemtjenester også i framtida, er det avgjørende at vi vet hva vi har, og hva vi forbruker. Til dette trengs et arealregnskap/naturregnskap, som grunnlag for arbeidet med kommende kommuneplan. Dette er et verktøy som kan gi kommunen nødvendig oversikt over miljøstatus for ulike naturtyper i kommunen, økologisk kvalitet, hvor det ikke er rom for utbygginger eller andre arealendringer, hvor det er behov for restaurering og hvor det er behov for ytterligere kartlegging. Metoder finnes; Norsk institutt for naturforskning (NINA) deltar i utvikling av metode for et slikt regnskap internasjonalt med FN, og har testet metoden i Oslo/Osloregionen.

Tiltak som må vurderes:

- Utvikle et arealregnskap/naturregnskap for kommunen. Et slikt regnskap vil vise kunnskap om: (a) arealer (arealregnskap), (b)tilstand (økologisk tilstand i arealene), (c) økosystemtjenester (bruk) og (d) eventuelt kunnskap om økonomiske verdier.

“For å sikre at økosystemene forvaltes på en bærekraftig måte, og kan levere økosystemtjenester også i framtida, er det avgjørende at vi vet hva vi har, og hva vi forbruker.”



“Kartlegging og verdsetting av friluftsområder har mange positive ringvirkninger. Det er viktig at kommunene følger opp denne målsettingen.”



Foto: Johnny Vaet Nordskog

Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder

Hensikten med kartlegging og verdsetting av friluftslivsarealer er å tydeliggjøre hvilke friluftslivsverdier som finnes i kommunen. Kartleggingen og verdsettingen har mange positive ringvirkninger i form av økt oppmerksomhet på potensielle turområder for befolkningen, men også som et viktig grunnlag for arbeidet med kommuneplanen, areal og tiltaksplanlegging for grønstrukturen, marka og kulturlandskapet.

Kartlegging av hele kommunens areal kan adressere arealbrukskonflikter, som for eksempel i nærheten av byer og tettsteder, og i strandsonen. Selv om det har vært et nasjonalt mål at alle kommuner skal ha gjennomført dette i løpet av 2019, er det likevel noen kommuner som ikke er ferdige med dette. Det vil for mange kommuner som har gjennomført dette, være aktuelt å vurdere en revisjon.

Tiltak som må vurderes:

- Fullføre, eventuelt revidere, kartleggingen og verdsettingen av friluftslivsområder.

Turruteplan

Stier og løyper er friluftslivets viktigste anlegg/infrastruktur, og en forutsetning for å få folk mer aktive. Et godt og sammenhengende sti- og løypenett, som tilfredsstillende ulike brukergruppers ønsker og behov, er derfor viktig. For å oppnå dette er en turruteplan (sti- og løypeplan) et godt virkemiddel. En slik plan er en systematisert og prioritert oversikt over alle aktuelle (eksisterende og planlagte) turruter i kommunen, der det enten er gjort tiltak, eller er tenkt å gjøre tiltak. En turrute omfatter ulike friluftslivsaktiviteter, som gå-, ski- og trugeturer, sykling og padling. En rute kan registreres som egnet for flere aktiviteter, med utgangspunkt i en hovedaktivitet.

Tiltak som må vurderes:

- Utarbeide, eventuelt revidere, kommunens turruteplan.
- Utrede behov for å prioritere anlegg for friluftsliv, herunder stier og løyper, i kommunens fordeling av spillemidler.

A man wearing a grey sweater, a blue cap, and khaki pants is walking on a dirt path through a lush green forest. He has a baby in a pink hat and yellow jacket on his back. The path is surrounded by tall grass and trees. In the background, there are mountains under a clear sky.

“Stier og løyper er friluftslivets viktigste anlegg/infrastruktur.”

Studie:

Funn fra studiet om kommunal og fylkeskommunal planlegging for nærmiljø*:

Nærtur prioriteres, men den strategiske forankringen er svak og planene lite forpliktende. Det er bred enighet om å legge til rette for turgåing i nærmiljøet. Til tross for enighet om målet får ikke det lokale friluftslivet gjennomslag i budsjett og handlingsplaner hverken lokalt eller regionalt.

Forskningen avdekket at det er manglende plankompetanse blant de ansvarlige for kultur, idrett og friluftsliv (KIF). Det at konkrete føringer og forslag til lokalisering av turstier og turløyper ikke inngår i KIF-planene kan delvis skyldes at det er svak planfaglig kompetanse om nærtur blant KIF-ansvarlige. Studien avdekker at 70% av de KIF ansvarlige jobber i kommunens kulturetat.

Nærturarbeidet bygger på lite systematisk kunnskap. Det er en trend både i kommune og fylke at arbeidet med nærtur bygger på et tilfeldig kunnskapsgrunnlag, og kun 7% av kommunene har utarbeidet en grøntstrukturplan.

Det tas lett på medvirkning i nærturarbeidet. Det må sikres at medvirkningen når flere grupper enn i dag. Blant annet er friluftslivets organisasjoner og personer med nedsatt funksjonsevne i liten grad med i prosessene.

Usikkerheten rundt effekten av opplysningsarbeidet.

Til tross for omfattende informasjonsvirksomheten oppgir de KIF-ansvarlige at en årsak til at spillemidlene ikke blir benyttet er at de ikke får søknader fra lokale lag og foreninger. Dette kan skyldes tid og ressurser, men også at lag og foreninger uten egne ansatte ikke får nødvendig bistand til å medvirke i prosessene, eller i det minste får bidra med informasjon om deres behov.

* Kilde: Kine Thoren (Studie av kommunal og fylkeskommunal planlegging av nærtur (2018)).

Nærnatur og nærtur


Naturen påvirker både den fysiske og psykiske helsen vår positivt. Det viser studier både i Norge og utlandet. Når kommunestyret diskuterer arealbruk er det derfor viktig å sørge for at innbyggere har god tilgang til naturopplevelser nær der de bor. Vi vet at lett tilgang til natur i nærmiljøet gir hyppigere bruk. Undersøkelser viser at bruken av naturområder går ned hvis det er mer enn 500 meter til nærmeste tursti, turområde eller andre grøntområder. Det er derfor viktig å ta vare på de befolkningsnære friluftslivs- og grøntområdene.

Av klimahensyn er det nå stort fokus på fortetting i byer og tettsteder, men samtidig er det viktig å være bevisst hvordan vi ivaretar tilgangen til uteområder, særlig i byer og tettsteder. I planleggingen må nærhet og tilgang til grønt- og friluftslivsområder sikres. Dette har betydning både for barn og unges og de voksnes aktivitet.

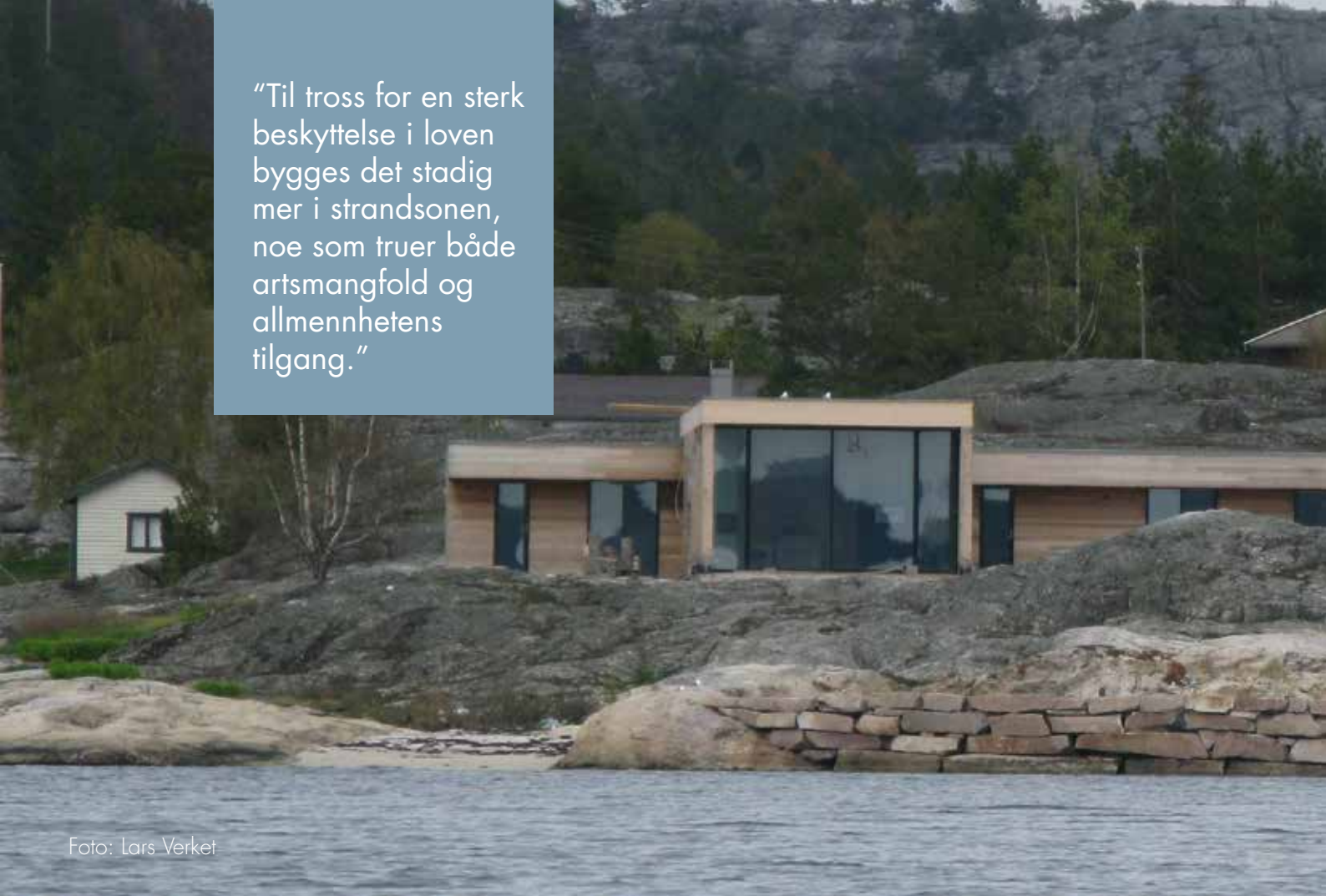
Samtidig er det viktig å være bevisst på at barn driver med ulike former for fysiske aktiviteter om vinteren og om sommeren. For eksempel viser det seg at parker har mindre å si på vinterstid, men den totale andelen av grøntområder er enda viktigere enn om sommeren. Det er også viktig å sikre grønnstrukturen, som er sammenhengen mellom små og store naturpregede områder i byer og tettsteder.

Tiltak som må vurderes:

- Utrede og etablere en varig og forpliktende markagrense/utbyggingsgrense i kommuneplanen, for å sikre kommunens viktigste friluftslivsområder mot nedbygging.
- Utarbeide, eventuelt revidere, grønnstrukturplan som sikrer sammenhengen mellom ulike grøntområder og viktige friluftslivsområder.
- Utrede og kjøpe opp viktige private strandsonerealer til allmenne friluftslivsformål, jf. tilskuddordningen til sikring av friluftslivsområder.
- Styrke arbeidet med etablering av sammenhengende kyststier og forbindelser til, fra og mellom friluftslivsområder.



“Av klimahensyn er det nå stort fokus på fortetting i byer og tettsteder. Dette gjør det enda viktigere å ivareta tilgangen til natur og friområder i nærmiljøet.”



“Til tross for en sterk beskyttelse i loven bygges det stadig mer i strandsonen, noe som truer både artsmangfold og allmennhetens tilgang.”

Foto: Lars Verket

Nedbygging av strandsonen

Kyst- og strandsonerområder er under sterkt press fra flere hold. Omtrent 80 prosent av Norges befolkning bor mindre enn ti kilometer fra sjøen, samtidig er disse områdene attraktive til næringsformål, hytteutbygging, oppdrett og reiseliv.

Dessverre overses ofte kyst- og strandsonerområdenes rike plante- og dyreliv, og deres viktige rolle som rekreasjonsområde for nærturer og annen friluftslivsaktivitet i både hverdag og ferie.

Siden midten av 1950-tallet har det vært et generelt forbud mot utbygging i strandsonen (gjelder både langs sjø og vassdrag). Til tross for en sterk beskyttelse i loven, har det tilsynelatende vært manglende politisk vilje, både sentralt og lokalt, til å håndheve regelverket som skal beskytte strandsonen.

Denne utviklingen skyldes i stor grad at det blir gitt dispensasjoner fra gjeldende lover og regler. I 2018 ble 751 av totalt 1319 søknader om nye bygninger i strandsonen innvilget som dispensasjoner fra byggeforbudet.



I henhold til plan og bygningsloven § 19-2 skal to vilkår være oppfylt for at dispensasjon kan innvilges av kommunen: 1) Hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse må ikke bli vesentlig tilsidesatt og 2) Fordelene ved å gi dispensasjon må være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering. Ved vurderingen av vilkårene skal det legges særlig vekt på konsekvenser for helse, miljø, sikkerhet og tilgjengelighet.

Tiltak som må vurderes:

- Gjennomføre kartlegginger av kommunens strandsonereale med mål om å avdekke natur- og friluftslivverdier som en del av kommunens arealregnskap.
- Gjennomgå kommunens dispensasjonspraksis i strandsonen, med mål om å stramme inn denne for å ivareta lokale og nasjonale interesser.
- Innføre en nedre byggegrense, som ivaretar 100-metersbeltet i strandsonen.
- Utøve myndighetskontroll ved ulovlige bygg og stengsler i strandsonen.



Foto: Torgeir W. Schanke

Hytteutbygging

Hytta har en viktig rolle i norsk kultur, og betyr mye både for friluftslivet og folkehelsen. Dessverre finnes det likevel også flere tilfeller der hytteutbygging truer sårbare naturområder, og undergraver nasjonale målsetninger om at verdifull natur skal bevares. Tall fra SSB viser at vi nærmer oss en halv million hytter. Hvert år bygges det stadig flere hytter og fritidsboliger. Samtidig øker også gjennomsnittlig størrelse. Dette fører til høyere krav til standard, energibehov og infrastruktur.

Ser man på den samlede effekten av tilknyttede naturinngrep i forbindelse med dagens hytteutbygging, er dette en svært arealkrevende næring, hvor endringer forekommer raskt og er irreversible. Det bygges ned stadig mer natur i Norge, og hytteutbygging er en av hoveddriverne for nedbygging av arealer og fragmentering av norsk natur. Hytteutbygging beslaglegger og privatiserer natur- og friluftslivsområder og reduserer dermed allmennhetens mulighet til fri ferdsel i utmark.

Tiltak som må vurderes:


- Gjennomgå egen strategi for hyttebygging med mål om å fastsette langsiktige utbyggingsgrenser som sikrer bærekraftig utvikling i fjellområdene, beskytter store naturområder, hindrer tap av naturmangfold og ivaretar friluftslivsverdier.

Klima og energiutbygging

Global oppvarming og tap av biologisk mangfold er vår tids to største utfordringer. Disse utfordringen må løses likeverdig og ikke gå på bekostning av hverandre. Norsk klima- og energipolitikk kan derfor ikke basere seg på arealkrevende energiutbygging som medfører store irreversible endringer og inngrep i store naturområder. Eksempelvis er vindkraftsatsing i store intakte og sammenhengende naturområder ikke veien å gå, men man bør i stedet iverksette tiltak som ikke innebærer store naturinngrep.

Tiltak som må vurderes:

- Satse på tiltak som ivaretar klima- og naturutfordringene på en likeverdig måte. Eks; spare- og energieffektiviseringstiltak innenfor f.eks. bygg og transport.



“Naturlige økosystemer er halvert de siste femti årene og over 2000 arter er utryddningstruet bare i Norge. FNs klimapanel trekker frem endret arealbruk som den største årsaken til at artene forsvinner.”

Motorferdsel

Naturen er vår viktigste arena for friluftsliv, fysisk aktivitet og naturopplevelser. Hele ni av ti oppgir at de driver med friluftsliv jevnlig. Naturen er også en sentral kilde til stillhet, og flere søker ut i naturen for stillhet og ro nå enn for bare få år siden. Vi oppsøker ikke fravær av lyd – men fravær av støy. Naturen er dermed et viktig tilfluktssted for store deler av befolkningen.

Endringen i Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag, som ble vedtatt av Stortinget i 2015, gir kommunene mulighet for å opprette snøscooterløyper i utmark. I lovproposisjon, side 28 står det blant annet: «Det er særlig friluftslivet som risikerer å bli skadelidende ved etablering av snøscooterløyper, ikke minst som følge av eventuell ulovlig kjøring med utspring i løypene. Hensynet til friluftslivet står derfor i en særstilling». Og fra 2018 ble vannscooterforskriften opphevet, og kommunene kan selv utforme lokale forskrifter.

Samtidig kommer stadig nye motoriserte og etter hvert elektrifiserte kjøretøy beregnet på utmark, en utvikling som gjør at det blir viktig at kommunen har en tydelig politikk/strategi for hvordan de ønsker utmarka skal brukes. Det påligger derfor den enkelte kommune et stort ansvar for å ivareta friluftslivets interesser gjennom planprosessen.

Tiltak som må vurderes:

- Sikre at det føres oppsyn og kontroll av motorisert ferdsel i utmark.
- Ikke legge løyper for fornøyleskjøring med snøscooter i viktige friluftslivsområder.
- Legge til rette for de som driver ikke-motorisert aktivitet i sjø, vann og vassdrag.



“Mange planspørsmål berører forhold i flere kommuner og øker behovet for samarbeid og regionale planavklaringer.”



Foto: Ann Helen Grebstad

Regional planlegging

Mange planspørsmål lar seg ikke løse i den enkelte kommune, men berører forhold i flere kommuner. Regionale planavklaringer er derfor viktige for å gjennomføre både nasjonal, regional og lokal miljø- og arealpolitikk.

Aktuelle temaer for regional plan kan være samferdselstiltak og infrastruktur, bolig-, hytte- og næringsutvikling, jordvern, natur- og friluftslivsområder og fjell-, kyst, og vassdragsforvaltning.

Tiltak som må vurderes:

- Gjennomgå hvilke temaer i kommunen som berører regionale interesser og ikke kan løses i egen kommune alene, og som dermed best kan løses gjennom regional plan.
- Oppfordre fylkeskommunen til å utarbeide felles regional planstrategi og utarbeidet regional plan med juridisk bindende bestemmelser for en helhetlig forvaltning av fjellområder.
- Oppfordre fylkeskommunen til å utarbeide felles regional planstrategi og utarbeidet regional plan med juridisk bindende bestemmelser for en helhetlig forvaltning av strandsonen.



Foto: Wanda Nordstrøm

Inkludering

Friluftsliv er et unikt virkemiddel for å bidra til økt inkludering, og til å fremme helse, mer fellesskap, bedre kulturinnsikt og nye relasjoner. Mange innvandrere og flerkulturelle opplever at det er lettere å bli kjent med nordmenn ute i naturen. Dermed blir de også bedre kjent med den norske kulturen og det norske språket.

Mange innvandrergupper sliter med store helseutfordringer, blant annet på grunn av for lite kunnskap om ivaretagelse av egen helse, og om egnede steder for å være fysisk aktiv og hvilke tilbud som finnes. I denne sammenheng er friluftsliv unikt, fordi det stort sett er tilgjengelig over hele landet gjennom hele året, er rimelig og gir store fysiske og psykiske helsegevinster. Fysisk aktive mennesker har også større mulighet til å delta i arbeidslivet og forbli i jobb.

Tiltak som må vurderes:

- Gjøre friluftsliv til en del av introduksjonsprogrammet, og opplæringen i norsk og samfunnskunnskap.
- Etablere en møteplass mellom kommune/bydel, som er i direkte eller indirekte kontakt med målgruppen, og friluftslivet, for å avdekke behov og ønsker, og bidra til bedre tilrettelegging.
- Etablere en felles fritidsguide/turvenn-løsning, slik at det blir enklere for både privatpersoner og tjenesteområder i kommune/bydel å få mer informasjon om hvordan de kan bli mer fysisk aktive i sitt nærmiljø.
- Lage en plan for å sikre at fritidserklæringen blir oppfylt, slik at alle, uansett kulturell bakgrunn, fysisk eller psykisk funksjonsnedsettelse, kan delta i friluftslivet på lik linje med andre.

Frivillighet

Frivilligheten skaper mangfold, den utfordrer og gjør en forskjell i menneskers liv. Det gir en merverdi i å engasjere seg for andre, det gir glede ved å være engasjert og det skaper tillit mellom mennesker.

Det at folk engasjerer seg og tar ansvar i nærmiljøet, forebygger ensomhet og bygger fellesskap. En aktiv og levende frivillig sektor er av grunnleggende betydning for et aktivt og levende lokalsamfunn. Eksempler på virkemidler kommunen kan bidra til kan være økonomisk støtte, infrastruktur/lokaler/møteplasser med universell utforming og dialog- og informasjonsmuligheter innad i kommunen. Kommunene bør jevnlig sikre at de har oppdatert kjennskap til den lokale frivillighetens utfordringer, ressurser og utviklingsmuligheter.

Tiltak som må vurderes:

- Utarbeide en frivillighetspolitikk for kommunen i samarbeid med frivillige organisasjoner.
- Invitere frivilligheten inn til politikktutforming.
- Opprette en arena for kontinuerlig dialog med frivillig sektor. En slik arena kan være et Aktivitetsråd der organisasjoner/miljøer som har aktivitet i kommunen inviteres til å delta.





Foto: Paulina Cervenka

Skole og barnehage

Nye læreplaner for fagene for grunnskolen skal trinnvis tas i bruk fra 2020. Planene er tydelige på at det skal være mer variasjon og mer uteundervisning. Verdier som menneskeverd, skaperglede, engasjement, utforskertrang, respekt for naturen og miljøbevissthet vektlegges og prioriteres høyere enn tidligere.

Mange av de som underviser i dag, eller er under utdanning, føler seg tryggest på å undervise i klasserommet. Det er derfor viktig at opplæring i uteskole, naturen som læringsarena og aktive læringsmetoder, er en del av innføringen av de nye læreplanene.

Stadig flere norske barn sitter for mye stille i hverdagen. Samtidig krymper uteområdene i mange nye skoler og barnehager, hvor også naturen forsvinner. Det skaper bekymring blant forskerne. Forskere har påvist at motoriske ferdigheter henger sammen med faglige ferdigheter som norsk og matte. En gjennomtenkt utforming av uteområdene kan bidra til å sikre god motorisk utvikling og daglig fysisk aktivitet, ifølge en fersk forskningsrapport fra NMBU Norges miljø- og biovitenskapelige universitet.

Tiltak som må vurderes:

- Utarbeide en oversikt over behovet for planer og utredninger for oppvekstanleggene
- Når nye læreplaner tas i bruk har kommunen som skoleeier ansvar for å legge til rette for et kompetanseløft for alle sine lærere som ønsker å få inspirasjon, ideer og kunnskap om å ta naturen i bruk som læringsarena i alle fag slik de nye fagplanene legger opp til.
- Sikre at skolenes uteområde og nærmiljø er tilpasset den nye læreplanen med tanke på mer av undervisningen skal foregå ute.
- Vurdere å vedta arealkrav for uteområder i skole (30m²) og barnehage (25m²).
- Sikre at uteområdene i nye skoler og barnehager bidrar til en god motorisk utvikling og daglig fysisk aktivitet.

Aktivitetsråd

Et aktivitetsråd er et forum der organisasjoner, ressursmiljøer og kommunen har dialog om lokale behov og ønsker for å få flere i fysisk aktivitet i kommunen. Et aktivitetsråd er ikke en konkurrent til lokalt idrettsarbeid eller idrettsråd, men et utfyllende supplement.

Målet er å få flere i aktivitet, med et spesielt fokus på ungdom og voksne som ikke er aktive. Aktivitetsrådet formål er å fremme og ivareta lokale anleggs- og aktivitetsbehov for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, og aktiviteter som i særlig grad kan aktivisere en bredde av befolkningen. Gjennom gode medvirkningsprosesser inkluderes behovene i kommunale planprosesser for idrett, aktivitet og friluftsliv.

Ved å ha et aktivitetsråd vil kommunen:

- Bli bedre rustet til å identifisere hva som skal til for å få enda flere i aktivitet.
- Komme tettere på behovene til de som driver med aktivitet utenfor den organiserte idretten.
- Bli bedre i stand til å iverksette tiltak og forvalte midler som kommer flere målgrupper til gode.

Tiltak som må vurderes:

- Etablere et aktivitetsråd for å stimulere flere innbyggere til jevnlig aktivitet, fremme og ivareta lokale anleggs- og aktivitetsbehov for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet for flere grupper.



Medvirkning

Muligheter for reell medvirkning fra innbyggerne i kommunen, herunder frivillige lag og foreninger, er en forutsetning for et levende demokrati. Derfor er det også nedfelt i plan- og bygningsloven at den som fremmer et planforslag skal legge til rette for medvirkning.

For å utdype hva medvirkning er, har Kommunal- og moderniseringsdepartementet utarbeidet en veileder om medvirkning i planlegging, der det blant annet står: "Åpenhet i planarbeidet innebærer at alle, enten som direkte berørt eller interessent, skal ha lik tilgang til nødvendig informasjon for å ivareta sine interesser eller komme med sine meninger. Åpenhet er i seg selv en forutsetning for at berørte parter skal ha tillit til plansystemet."

Kommunene har et spesielt ansvar for å øke medvirkningen hos barn og unge. Barn og ungdom har kompetanse og lokal kunnskap som er viktig i utviklingen av framtidens kommuner. Plan- og bygningsloven og FN-barnekonvensjon trekker frem voksnes plikt til å lytte til barn når de tar beslutninger som berører dem. Kommunene skal ha en barnerepresentant som skal ivareta barn og unge, og se til at saksbehandling og vedtak er i tråd med rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planlegging.

Tiltak som må vurderes

- Vurdere om kommunen har god kompetanse på ulike typer medvirkningsprosesser.
- Sikre åpne medvirkningsprosesser, som involvere og gir innspill fra befolkningen tidlig gjennom medvirkningsaktiviteter. Dette kan være med på å forankre, øke engasjement og styrke beslutningsgrunnlaget for en sak.
- Benytte ulike metoder for medvirkning slik at alle lag/foreninger og ulike grupper i befolkningen nås.
- Gi innbyggerne opplevelsen av at deres deltakelse kan påvirke utfallet.
- Legge til rette for at alle kan komme til «planleggingsbordet», ha mulighet til å gi innspill og være en del av plandialogen.



“Barn og ungdom har kompetanse og lokal kunnskap som er viktig i utviklingen av framtidens kommuner.”

Lenker som er relevante for arbeidet med planstrategi

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023:

- Nasjonale forventninger: <https://www.regjeringen.no/contentassets/cc2c53c65a24b8ea560c0156d885703/nasjonale-forventninger-2019-bm.pdf>
- Filmer om planlegging: <https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan-og-bygningslov-en/plan/filmer-om-planlegging-etter-plan-og-bygningsloven/id2669416/>

Om kommunal planstrategi:

- Kommunal- og moderniseringsdepartementets veileder: <https://www.regjeringen.no/contentassets/83801c9c858d402ea2958e1930fc421a/t-1494.pdf>

Medvirkning:

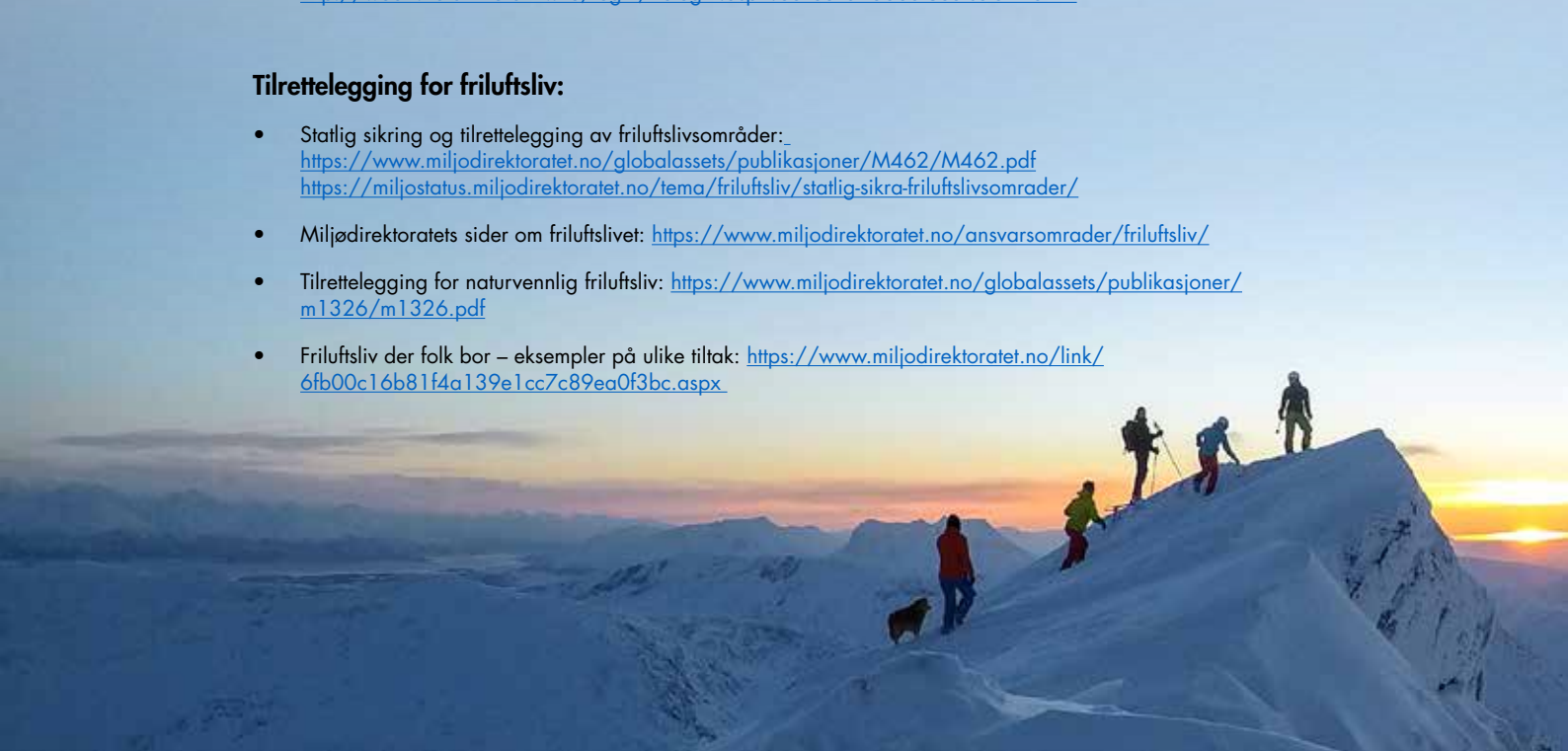
- KMDs veileder for medvirkning: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/plan/medvirkningsveileder/h2302b_veileder_medvirkning.pdf
- KS – strategier for innbyggermedvirkning: <https://www.ks.no/fagomrader/demokrati-og-styring/innbygger-medvirkning/om-innbyggermedvirkning/strategier-for-innbyggermedvirkning/>
- Barn og unge- medvirkning: https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/barn-og-unge-i-plan-og-byggesak/id2685228/?utm_source=www.regjeringen.no&utm_medium=epost&utm_campaign=nyhetsvarsel%2013.01.2020&utm_content=Plan,%20bygg%20og%20eiendom

Areal- og naturforvaltning - Tilstand, drivere og tiltak:

- Miljøstatus – naturområder på land: <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/naturomrader-pa-land/>
- Miljøkommune – naturmangfold: <http://www.miljokommune.no/Temaoversikt/Naturmangfold/>
- Miljøkommune - arealplanlegging: <http://www.miljokommune.no/Temaoversikt/planlegging1/>
- Miljødirektoratet – miljøhensyn i arealplanlegging: <https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/arealplanlegging/miljohensyn-i-arealplanlegging/>
- Naturmangfoldloven i planprosesser: <http://www.miljokommune.no/Temaoversikt/planlegging1/Miljohensyn-i-arealplanlegging/Naturmangfold/Naturmangfoldloven-i-planprosesser/>
- E-læringskurs i naturmangfoldloven:
<http://web1.norskinteraktiv.no/login/nologin.aspx?SchoolId=668&CourseId=2925>
<http://web1.norskinteraktiv.no/login/nologin.aspx?SchoolId=668&CourseId=2841>

Tilrettelegging for friluftsliv:

- Statlig sikring og tilrettelegging av friluftslivsområder:
<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/M462/M462.pdf>
<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/friluftsliv/statlig-sikra-friluftslivsomrader/>
- Miljødirektoratets sider om friluftslivet: <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/>
- Tilrettelegging for naturvennlig friluftsliv: <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1326/m1326.pdf>
- Friluftsliv der folk bor – eksempler på ulike tiltak: <https://www.miljodirektoratet.no/link/6fb00c16b81f4a139e1cc7c89ea0f3bc.aspx>



Folkehelse og fysisk aktivitet:

- Kommunens folkehelsearbeid: <https://www.helsedirektoratet.no/tema/folkehelsearbeid-i-kommunen>
- Friluftsliv for seniorer: <https://www.norskfriluftsliv.no/friluftsliv-for-seniorer/ut-pa-tur/>
Link til heftet: https://norskfriluftsliv.no/wp-content/uploads/2020/02/Friluftsliv-Helse_Senior_Brosjyre_NORSK_digital-oppslag.pdf
- Sjekkliste for gode nærmiljøet: https://www.helsedirektoratet.no/brosjyrer/sjekkliste-for-kommuner-som-vil-skape-gode-naermiljoer/Sjekkliste%20for%20kommuner%20som%20vil%20skape%20gode%20n%C3%A6rmilj%C3%B8er.pdf/_/attachment/inline/950cc955-2f2e-449f-b219-3f254cafff59:f50a0a573ab-97760264d52a3e6fce538f95e384c/Sjekkliste%20for%20kommuner%20som%20vil%20skape%20gode%20n%C3%A6rmilj%C3%B8er.pdf

Forskning:

- Mindre uteområder i skole og barnehage bekymrer forskerne fra NMBU: <https://forskning.no/arkitek-tur-barn-og-ungdom-nmbu-norges-miljo-og-biovitenskapelige-universitet/sma-uteomrader-i-skoler-og-barnehager-skaper-bekymring/1625321>
- Fysisk aktivitet gir bedre skoleresultater: <https://www.lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Klinisk-oversikt/2019/01/Daglig-fysisk-aktivitet-pa-schemat-battre-skoleresultat-hos-pojkarna/>
- Fysisk aktivitet i grunnskolen legger grunnlag for vaner man tar med i voksen alder: Bunkeflo i Sverige: [«https://www.idrottsforskning.se/daglig-skolidrott-gav-okad-fysisk-aktivitet-senare-i-livet/](https://www.idrottsforskning.se/daglig-skolidrott-gav-okad-fysisk-aktivitet-senare-i-livet/) Active Smarter Kids Norge: <https://forskning.no/barn-og-ungdom-mat-og-helse-norges-idrettshogskole/aktive-barn-bli-spreke-gamlinger/1639988>

Kommunal og regional planlegging for etablering av turveier og turstier i nærmiljøet:

- Fullversjon: <https://www.nmbu.no/download/file/1634945>
- Kortversjon: <https://www.nmbu.no/download/file/1635305>

Se våre nettsider for mer informasjon om aktuelle tema:

<https://norskfriluftsliv.no/>



NORSK FRILUFTSLIV er en fellesorganisasjon for 17 norske frivillige friluftslivsorganisasjoner, med over 950 000 medlemskap og flere enn 5000 lag og foreninger. Norsk Friluftsliv skal blant annet løse oppgaver og samordne saker av felles interesse og fremme disse overfor myndighetene og andre aktuelle målgrupper, styrke friluftslivets posisjon og utbredelse i samfunnet, fremme allemannsretten og sikre friluftslivets naturgrunnlag og skape økt forståelse for naturens egenverdi.

Les mer: www.norskfriluftsliv.no

FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV (FNF) er regionale samarbeidsforum for natur- og friluftslivsorganisasjoner. Formålet er å ivareta natur- og friluftslivsinteressene i de enkelte regionene, blant annet ved å sette ved å natur- og friluftslivssaker på dagsorden, ha god kontakt med lokale og regionale myndigheter, bygge gode nettverk mellom organisasjonene, med politikere og andre relevante aktører og påvirke relevante plan- og saksprosesser som har konsekvenser for naturverdier og friluftsliv. Det finnes en ansatt FNF-koordinator i alle fylker som vil være et viktig kontaktpunkt for kommunen mot natur- og friluftslivsorganisasjonene.

Les mer: www.fnf-nett.no



Foto: Inger Sjøblom

Salten 07.11.19

Innspill til planstrategien for Hamarøy, Sørfold, Fauske, Saltdal, Beiarn, Bodø, Gildeskål, Meløy og Rødøy

Under følger noen konkrete innspill fra Salten friluftsråd:

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal behandle langsiktige utfordringer og strategier i kommunen. Friluftsliv er viktig for svært mange. Det er den aktiviteten, på tvers av klasse og alder, som aktiviserer flest. Utøvelse av friluftsliv er viktig for folks livskvalitet, livsmestring og bolyst. Mange praktiske ferdigheter, immateriell kulturarv, lokalkunnskap og lokal tilhørighet videreføres og forsterkes i dag i stor grad kun gjennom friluftsliv. Videre er naturopplevelse og friluftsliv den viktigste driveren for at turister velger å oppsøke vår region. Samtidig kan målrettet satsing på friluftsliv som nærmiljøaktivitet og nærferieform, bidra til å redusere klimaavtrykket til egen befolkning. Det er også viktig å være bevisst på at friluftsliv er en av få arenaer hvor folk i dag ivaretar og utvikler kompetanse som er avgjørende når viktige samfunnsfunksjoner faller bort og derfor viktig for å bygge robuste lokalsamfunn (for eksempel ferdsel uten bruk av motor, høsting, varme og matlaging uten bruk av strøm osv). Derfor ber friluftsrådet kommunen:

Legge inn friluftsliv som et viktig strategisk virkemiddel i utviklingen i kommunen og omhandler dette når samfunnsdelen av kommuneplanen vurderes i planstrategien.

Kommuneplanens arealdel

Arealplanen skal i prinsippet legge føringer for all arealbruk i kommunen. Tilgang på arealer er avgjørende for utøvelse av friluftsliv. Friluftsliv er svært viktig for folks livskvalitet, helse og kulturell forankring og dermed en viktig interesse i arbeidet med arealplanen. For å avklare friluftslivets arealinteresser, ber friluftsrådet kommunen om å:

Legge inn revisjon av [kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder](#) i planstrategien

Kunnskapsbasert forvaltning er et viktig prinsipp i arealplanleggingen. Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder er verktøyet for å dokumentere og verdivurdere friluftslivets arealinteresser. Kartleggingen er også nyttig i dispensasjonssaker, utbyggingssaker og for å vurdere behovene for kjøp eller avtalefestet bruk av områder til friluftsliv. I Salten ble arbeidet med denne kartleggingen avsluttet i 2012. Alle kommunene er kartlagt. På grunn av endringer i arealbruk/disponering, folks friluftsvaner, besøkende og ny kunnskap må disse kartleggingene revideres med jevne mellomrom. Friluftsrådets vurdering er derfor at de fleste kommunene i regionen bør revidere sin kartlegging i løpet av de neste fire årene. Med den bakgrunnen ber vi kommunene vurdere behovet for revisjon av friluftslivskartleggingen i planstrategien. Friluftsrådet kan bidra i revisjonsarbeidet om ønskelig og dette kan gjøres i sammenheng med utarbeidelse av en ferdselsåreplan (se under).

Legg inn utarbeidelse/slutføring av [ferdselsåreplan](#) i planstrategien

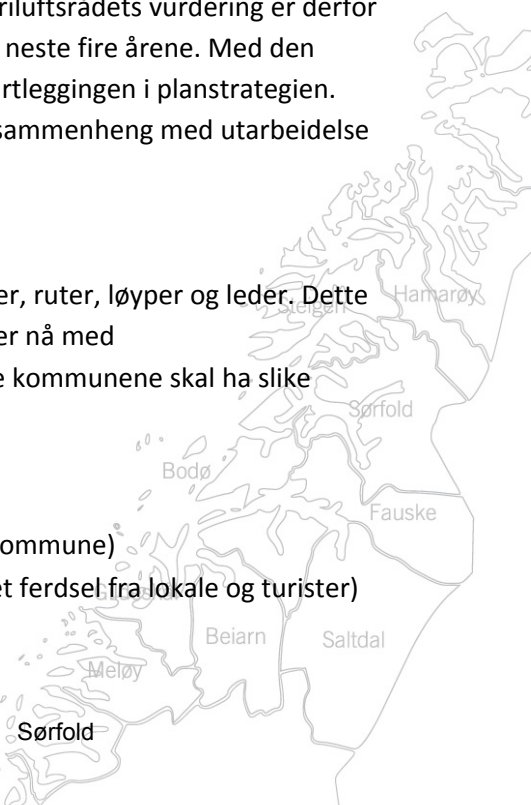
Ferdselsåreplaner er et nytt verktøy for mer målstyrt utvikling og drift av stier, ruter, løyper og leder. Dette er helt avgjørende infrastruktur for friluftslivet. Salten friluftsråd samarbeider nå med medlemskommunene om å utarbeide slike temaplaner. Målet vårt er at alle kommunene skal ha slike planer innen utgangen av 2022.

Ferdselsåreplanene er nyttige redskap for:

- Bedre og mer målrettet ressursbruk (frivillige, private, kommune)
- Bedre rolleavklaring mellom partene som bidrar (frivillige, private, kommune)
- Kanalisering og konfliktavklaring knyttet ferdsel (med økende/endret ferdsel fra lokale og turister)

Besøksadresse: Sjøgata 27. 8006 Bodø Postadresse: Postboks 915, 8001 Bodø
Tlf.: 95068985 web: friluft.salten.no e-post: friluftsradet@salten.no

Beiarn Bodø Fauske Gildeskål Hamarøy Meløy Rødøy Saltdal Steigen Sørfold



- Å sikre bedre kartfesting av stier, ruter, løyper og leder (viktig for redning, friluftslivsutøvere, grunneiere, i utbyggingssaker og arealplaner)
- Avklare behov for kjøp eller avtaler om bruk

Ferdselsåreplanene endrer ikke i seg selv ansvaret for stier, ruter, løyper og leder i kommunen, men gir en status, oversikt over hva som gjøres av hvem.

Ferdselåreplanen er i utgangspunktet en temaplan og binder ikke i seg selv arealbruk, kommunens eller noen andres ressursbruk. Hvis det er ønskelig, gjøres det ved at resultatene fra ferdselsåreplanen innarbeides i kommunens ordinære planverk (for eksempel kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse og kommuneplanens arealplan).

Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse

Kommunedelplanen er kommunens viktigste verktøy i arbeidet med organisert idrett, egenorganisert aktivitet og friluftsliv. Vi ber kommunen om å legge et forsterket fokus på egenorganisert aktivitet, friluftsliv, skolegårder og nærmiljø som føring for planen.

Kommunedelplanen danner grunnlaget for å kunne søke spillemidler. Kommunene har tradisjonelt vektlagt behovene til organisert idrett i denne planen. **Med et forsterket fokus på folkehelse, ber friluftsrådet kommunene legge sterkere vekt på egenorganisert aktivitet og friluftsliv.** Størst effekt har tiltak på allment tilgjengelige areal i nærmiljøet. I så måte peker skolegårdene, turveiene og stiene seg ut som særlig viktige områder å fokusere i dette planarbeidet. Dette er også i tråd med fylkeskommunens krav om at kommunene nå skal lage to uavhengige prioriterte lister i planen, en for egenorganisert aktivitet og en for organisert idrett (jf samarbeidsavtalene om folkehelsearbeidet).

Oppvekstplan

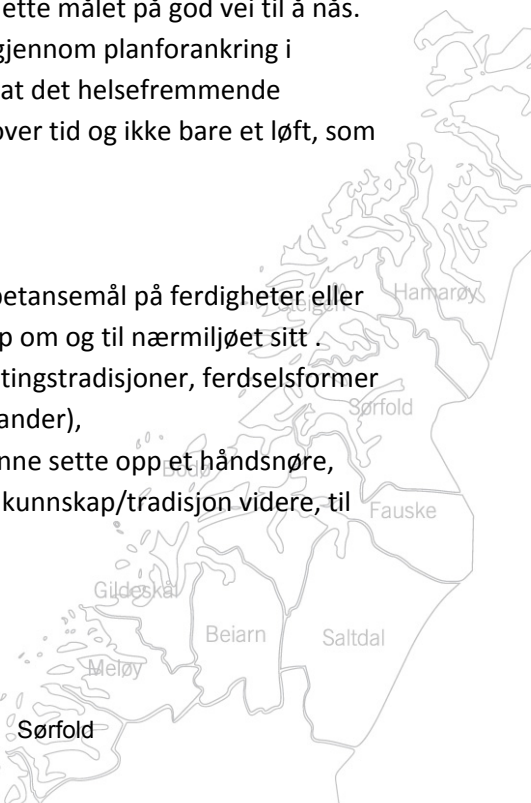
Oppvekstplanen legger føringen for barns og ungdoms oppvekst i kommunen og dermed også rammene for den viktigste ressursen et samfunn rår over på sikt. Det å bidra til en robust, frisk og kompetent oppvoksende generasjon med et trygt rotfeste, er overordna viktig. Friluftsrådet ber derfor om at kommunen:

Legger inn Helsefremmende skole og barnehage som førende og forpliktende for/i Oppvekstplanen

Alle kommunestyrene i Salten har gjort vedtak om at deres skoler og barnehager skal være helsefremmende. Gjennom et prosjektsamarbeid med Salten friluftsråd er dette målet på god vei til å nås. Det er bra. Vi ser like fullt at det er viktig at dette arbeidet blir forpliktende gjennom planforankring i planverket for oppvekstsektoren i de enkelte kommunene. Dette for å sikre at det helsefremmende arbeidet blir en naturlig og forpliktet del av skole- og barnehagehverdagen over tid og ikke bare et løft, som sakte glemmes.

Legger inn lokal identitet som en viktig premiss for/i Oppvekstplanen

Salten friluftsråd vil oppfordre kommunene til å sette konkrete, lokale kompetansemål på ferdigheter eller kunnskap som er viktige for elevenes lokale identitet, kunnskap og kjennskap om og til nærmiljøet sitt. Dette kan knytte seg både til ferdigheter i friluftsliv (for eksempel lokale høstingstradisjoner, ferdselsformer eller bålrensing), lokale kulturminner (kunnskap om sagn, steder og gjenstander), naturelementer/fenomener og immateriell kulturarv (for eksempel det å kunne sette opp et håndsnøre, fiske og lage fiskekaker). Vi mener at dette er viktige bidrag for å bære lokal kunnskap/tradisjon videre, til et trygt rotfeste og mer robust ungdom.



Planer og involvering av Salten friluftsråd i kommunenes planarbeid

Salten friluftsråd har begrenset kapasitet på oppfølging av planer og må derfor avgrense behandlingen til de som er viktigst for vårt ansvarsområde. Friluftsrådet er også et fagorgan som opptre på vegne av kommunene. Vi ønsker derfor å bli involvert tidlig i planprosessene. Med bakgrunn i det ønsker vi som hovedregel å få tilsendt meldinger om planoppstart og gi våre innspill da og bare unntaksvis opptre som en høringspart i den ordinære høringen før vedtak.

Følgende planer ønsker vi å få tilsendt fra medlemskommunene for behandling:

- Planstrategien
- Kommuneplanen (samfunnsdel og arealdel)
- Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse *eller tilsvarende*
- Oppvekstplan *eller tilsvarende*

Ønsker medlemskommunene innspill til planer utenom dette, kan dere selvsagt be spesielt om det.

Med hilsen

Bjørn Godal
Faglig leder

